

Cirkulärnr: 1999:99
Diariernr: 1699/1999
Handläggare: Kerstin Blom Bokliden
Sektion/Enhet: Plan- och miljösektionen
Datum: 1999-06-30
Mottagare: Miljö- och hälsoskyddskontor eller motsvarande
Rubrik: Förtydliganden och ändringar inom miljöbalkens område

1999-06-30

*Plan- och miljösektionen
Kerstin Blom Bokliden*

Miljö- och hälsoskyddskontor eller
motsvarande

Förtydliganden och ändringar inom miljöbalkens område

Miljöbalken har nu varit i kraft i ungefär ett halvt år. Vi vill med det här cirkuläret dels informera om klarlägganden som skett och om vissa otydligheter som är kvar och dels om de kontakter vi haft med ett antal centrala myndigheter om ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna.

Ansvarsfördelning mellan stat och kommun

Inom några områden har kommunerna ett delat tillsynsansvar med olika statliga myndigheter, se vidare bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken. I andra fall finns en viss diskrepans mellan 1 kap. 3 § miljöbalken och förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Vi har därför kontaktat ett antal centrala myndigheter för att få besked om hur respektive myndighet kommer att ta kontakt med kommunerna och för att reda ut hur ansvarsfördelningen mellan kommunen och respektive statlig myndighet ska se ut. Vi har varit i kontakt med de centrala myndigheter som vi ansett vara mest berörda. Vi har diskuterat ansvarsfördelningen med Kemikalieinspektionen, Läkemedelsverket, Socialstyrelsen och Arbetarskyddstyrelsen. I några fall har de statliga myndigheterna givit ut meddelandeblad där de ger sin bild av hur ansvarsfördelningen är och hur tillsynen kan bedrivas (t.ex. Socialstyrelsens meddelandeblad 15/99).

Tillsyn av lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande

Enligt miljöbalken 1 kap. 3 § tillämpas bestämmelserna i arbetsmiljölagen (1977:1160) såvitt gäller skyddet mot ohälsa och olycksfall i arbete samt i sådana hänseenden i övrigt som huvudsakligen avser arbetsmiljön.

Enligt förordningen 45 § (SFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ska kommunen ägna särskild uppmärksamhet åt bl.a. lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande. Dessa lokaler är dessutom anmälningspliktiga till den kommunala nämnden enligt 38 § samma förordning.

Yrkesinspektionen ansvarar för tillsyn över arbetsmiljön i skolorna. Arbetsmiljölagen gäller för lärare, all anställd personal samt elever, i undervisningssituationer. Detta innebär att de har tillsyn över samtliga klassrum, gymnastiksal och övriga utrymmen som används för undervisning samt personalutrymmen på skolor. Yrkesinspektionens ansvar omfattar även förskola och fritidshem men då bara för den anställda personalen, inte för barnen som vistas i lokalerna.

Skolan är ur arbetsmiljölagstiftningens perspektiv Sveriges största arbetsplats med en och en halv miljon elever och anställda. Det är därför självfallet viktigt att dessa lokaler har en bra inomhusmiljö. För att utnyttja de tillsynsresurser som finns är det angeläget att skapa ett bra samarbete mellan Yrkesinspektionen och den kommunala nämnd som har tillsynsansvar enligt balken. Prioriteringar måste göras utifrån de lokala behov som finns. Det är viktigt att den kommunala nämnden tar kontakt med Yrkesinspektionen och får kännedom om inspektionens prioriteringar innan nämnden planerar den egna verksamheten. Nämnden bör särskilt uppmärksamma de lokaler där Yrkesinspektionen inte bedriver någon tillsyn, t.ex. bostäder och samlingslokaler.

Lokaler för vård och annat omhändertagande är anmälningspliktiga enligt 38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Anmälningsplikten är inte retroaktiv och gäller således endast nya lokaler som tas i bruk. Det kan vara svårt att sätta en nedre gräns vad som är lokal. Vi anser t.ex. att de lokaler som används för familjedaghem inte är att betrakta som lokal för vård eller annat omhändertagande. De är bostäder.

Tillsyn av kosmetiska och hygieniska produkter

För tillsyn över kosmetiska och hygieniska produkter har kommunen ett parallellt ansvar med Läkemedelsverket. Läkemedelsverket förväntar sig inte att kommunerna ska bedriva regelbunden tillsyn på samtliga objekt där kosmetiska och hygieniska produkter hanteras. Man har från verkets sida främst tänkt sig att kommunerna ska genomföra stickprovskontroller i några kommuner samt riktade insatser i någon del av landet i någon speciell fråga. Läkemedelsverket kommer att gå ut med närmare information under hösten 1999. För ytterligare information om Läkemedelsverket har de en hemsida med adress: www.mpa.se

Tillsyn av tillverkare och andra primärleverantörer av kemiska produkter

Kemikalieinspektionen anser att kommunernas ansvar är detsamma som tidigare. De kommuner som så önskar kommer att kunna ta ett större ansvar för tillsynen över primärleverantörer och tillverkare av kemiska produkter.

Kemikalieinspektionen ämnar att fortsätta sin informationsverksamhet och sina kontakter med kommunerna som man har haft sedan tidigare.

Övriga områden där kommunen har ett delat tillsynsansvar

Enligt bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken så finner man under rubriken Kemiska produkter och biotekniska organismer ett antal centrala myndigheter samt länsstyrelsen som kommunen har ett parallellt tillsynsansvar med. Tidigare har enligt lagen (1985:426) om kemiska produkter de centrala myndigheterna det centrala tillsynsansvaret och kommunerna det lokala tillsynsansvaret. Det som är nytt och som påverkar kommunerna i stor utsträckning är tillsynen över kosmetiska och hygieniska produkter samt biotekniska organismer, i praktiken biologiska bekämpningsmedel. Även Sjöfartsverket är för kommunernas del en ny central tillsynsmyndighet inom detta område. Vi har inte diskuterat frågan med Sjöfartsverket eftersom vi har bedömt att kommunerna endast berörs marginellt.

Ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Det har funnits oklarheter i miljöbalken om hur värmepumpar ska bedömas. Ändringar har nu gjorts i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och gäller från och med den 1 juli 1999 (SFS 1999:567). Ändringarna innebär att värmepumpar som har en effekt som är mer än 15 kW men högst 10 MW (förutom luftvärmepumpar för en- och tvåfamiljsfastighet) är anmälningspliktiga enligt 40.3-2 i bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. För mindre värmepumpar kan kommunerna således, som man kunde tidigare enligt hälsoskyddslagen, föreskriva om tillståndsplikt enligt 17 § samma förordning när så anses vara befogat. För luftvärmepumpar för en- och tvåfamiljsfastighet kan kommunerna med stöd av 40 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd föreskriva antingen anmälnings- eller tillståndsplikt.

Oljecisterner i mark

Även när det gäller oljecisterner i mark finns fortfarande en del oklarheter. Enligt 9 a § i hälsoskyddsförordningen (1983:616) skulle den som avsåg att förvara mer än en kubikmeter dieselbrännolja eller eldningsolja anmäla detta till miljö- och hälsoskyddsnämnden eller motsvarande. Motsvarande bestämmelse finns inte i miljöbalken. Någon anmälningsplikt finns således inte i dagsläget. Däremot gäller fortfarande de allmänna aktsamhetsreglerna i Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1990:5) om skydd mot vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor. Naturvårdsverket har föreslagit förändringar i föreskrifterna så att cisterner även även fortsättningsvis ska vara anmälningspliktiga. I samband med denna ändring förslög Naturvårdsverket anmälningsplikt även för inomhuscisterner i villakällare. Vi anser att detta är otänkbart, vilket har framförts både till Naturvårdsverket, Miljödepartementet och Finansdepartementet. Såvitt vi förstått övervägs nu en mindre utök

ning av anmälningsplikten för cisterner samt ett bemyndigande till kommunerna att frivilligt införa en utökad anmälningsplikt om kommunen anser det vara nödvändigt. Enligt Naturvårdsverket kan en ändring av föreskriften ske först i mitten på hösten.

Frågor om ändringar och förtydliganden inom miljöbalkens område kan ställas till Kerstin Blom Bokliden, tfn. 08-772 41 93, plan- och miljösektionen och Germund Persson, tfn. 08-772 44 21, civilrättssektionen.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Plan- och miljösektionen

Sten Åke Bylund

Kerstin Blom Bokliden